

WAT HUISEIGENAREN BELANGRIJK VINDEN

Recht op een duurzame woning & betaalbare energie- rekening

Position Paper 2021- augustus
©Vereniging Eigen Huis

vereniging
eigen huis

sta
sterker

De energietransitie raakt alle huiseigenaren

In het kader van de kabinetsformatie bepleit Vereniging Eigen Huis dat iedereen het recht heeft op een duurzame woning en een betaalbare energierekening.

WAT VINDT DE VERENIGING

Klimaatverandering is een feit. Dat we iets moeten doen is geen keuze, maar een gegeven. Dat dit impact gaat hebben op hoe wij wonen en leven is ook een gegeven, juist ook als we niks doen. Vereniging Eigen Huis ziet het als een maatschappelijke verantwoordelijkheid om met haar leden bij te dragen aan CO2-reductie. Vereniging Eigen Huis tracht onder andere haar bijdrage te leveren door haar 800.000 leden actief te helpen de woning, stap voor stap, te verduurzamen door het geven van informatie en advies en gerichte diensten zoals het aanbieden van zonnepanelen, isolatie en warmtepompen.

De energietransitie is één van de grootste maatschappelijke uitdagingen die alle huiseigenaren gaat raken, zowel in de woning als de woonomgeving. Er is een wenkend perspectief: een comfortabelere en duurzamere woning. Bewoners zien zich echter geconfronteerd met een meervoudige transitie op zowel sociaal, technisch, juridisch, bouwkundig en financieel vlak. Dit brengt veel onzekerheden en vraagstukken met zich mee, en niet iedereen kan daarom meekomen. Deze uitdaging kan dan ook niet alleen bij het individu worden neergelegd. Er ligt een collectieve plicht om een duurzame woning en een betaalbare energienota voor iedereen mogelijk te maken.

Alle partijen, ook Vereniging Eigen Huis, hebben daarin een verantwoordelijkheid. Maar ook de politiek is aan zet. In dit position paper doet de vereniging daarvoor een aantal voorstellen.

Duurzaam wonen, dit vragen wij aan de politiek...

WAT MOET ER GEBEUREN:

- Zorg dat een duurzame woning en een betaalbare energienota een recht wordt.
- Het organiseren van meer draagvlak is noodzakelijk voor het welslagen van de verduurzamingsoperatie. Betaalbaarheid, invloed en keuzevrijheid voor consumenten zijn hiervoor belangrijk. Middels burgerpanels kan gewerkt worden aan het vergroten van het draagvlak.
- Woonlastenneutraliteit is een cruciale factor, zeker in de wijkaanpak waarbij bewoners van het gasnet worden gekoppeld en daarin geen andere keuze hebben.
- Verduurzamen van de woning moet worden gecombineerd met een betaalbare energierekening. Daarom moet er meer focus komen op verduurzamen in kleine, logische en betaalbare stappen.
- Een Nationaal Isolatieprogramma moet huiseigenaren helpen bij het zetten van verstandige isolatie stappen. Een grote groep die wel wil isoleren kan gestimuleerd worden door een voucher vooraf, zodat zij ook kunnen isoleren.
- Behoud de salderingsregeling voor zonnepanelen. Het zou onlogisch zijn om deze succesvolle regeling af te schaffen terwijl duurzame opwek juist zoveel mogelijk moet worden gestimuleerd.
- Stimuleren van hybride warmtepompen. Dit is een logische (tussen)stap in richting van minder gasverbruik.
- Neem eigen regie als Nederland over de Europese klimaatplannen. Vertaal deze plannen op een pragmatische manier waarbij verduurzamen aantrekkelijk en eenvoudig wordt voor huiseigenaren.

Recht op een duurzame woning & een betaalbare energierekening

Vereniging Eigen Huis is van mening dat iedereen recht heeft op een duurzame woning en een betaalbare energierekening. Daarbij zijn een aantal randvoorwaarden cruciaal, zoals draagvlak, participatie, garantie voor woonlastenneutraliteit en focus op het stimuleren van maatregelen zoals isolatie, zonnepanelen en de hybride warmtepomp.

Lees in dit position paper alles over de belangrijkste uitdagingen van (toekomstige) huiseigenaren in de energietransitie en onze voorstellen voor oplossingen.

1. Veel draagvlak, maar wel eerlijk

Er is brede steun voor het klimaatbeleid wat is opgesteld om de CO₂-uitstoot te reduceren. Minder begrip is er voor de keuze om dit in Nederland te behalen door van het aardgas af te gaan. Voor het slagen van beleid is draagvlak van groot belang, echter is deze broos. Om de slagingskans te vergroten is het belangrijk dat het beleid in de ogen van de burgers eerlijk is, zij willen zich gehoord voelen, een stem krijgen in de besluitvorming (invloed) en zich niet gedwongen voelen om hun leven sterk aan te moeten passen (keuzevrijheid). Regelingen moeten zich richten op het stimuleren van duurzamer gedrag (zetje in de goede richting) en niet gericht zijn op het straffen van het huidige gedrag van burgers. Een drietal onderzoeken bevestigen dit.

Uit een raadpleging¹ van meer dan 10.000 Nederlanders over het klimaatbeleid door de Technische Universiteit Delft en de Universiteit Utrecht blijkt dan ook dat een meerderheid voor een ambitieus klimaatbeleid is. Hierbij moet volgens de respondenten wel worden voldaan aan 4 voorwaarden:

- 1. Klimaatmaatregelen die de persoonlijke levenssfeer van burgers direct raken zijn pas acceptabel als andere maatregelen zichtbaar maximaal zijn toegepast en de overheid een streng beleid voert tegen grote vervuilende sectoren.**
- 2. Bescherm lage inkomens en voorkom dat de kloof tussen arm en rijk groter wordt.**
- 3. De vervuiler moet betalen.**
- 4. De baten van een maatregel moeten hoger zijn dan de kosten en er mag geen beter alternatief zijn.**

¹ Bron: <https://www.tudelft.nl/2021/tu-delft/brede-steun-voor-ambitieuw-klimaatbeleid-als-aan-vier-voorwaarden-is-voldaan>

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) onderzocht² de verduurzamingsintenties van woningeigenaren en hun concrete acties om woningen te isoleren en zonne-panelen aan te schaffen. Het SCP concludeert onder andere dat het vaak voor woningeigenaren niet zozeer een kwestie is van niet willen, maar van niet kunnen verduurzamen. Daarbij spelen diverse barrières een rol, zoals te hoge kosten, (nog) niet weten hoe het aan te pakken, verhuisplannen of een hoge leeftijd. Het SCP adviseert woningeigenaren te stimuleren, te ontlasten en te ontzorgen.

Uit onderzoek³ van Vereniging Eigen Huis blijkt dat veel bewoners graag meer betrokken worden bij ingrijpende veranderingen binnen de woonomgeving, zoals besluitvorming over de plaatsing van windmolens en de aanleg van warmtenetten. In de praktijk blijkt dit nog onvoldoende te gebeuren. Betrokkenheid van burgers is cruciaal voor het slagen van de energietransitie. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten een vastomlijnd beleid maken waarin staat hoe zij bewoners gaan betrekken bij deze ingrijpende veranderingen binnen de woon-omgeving. Naast bestaande participatievormen zoals inspraakavonden, co-creatie, webinars, kunnen ook burgerpanels een goed middel zijn om burgers te betrekken en leidt vaak tot meer draagvlak voor het klimaatbeleid. Dit heeft de onafhankelijke commissie-Brenninkmeijer, naar aanleiding van de breed aangenomen motie van Agnes Mulder c.s, onderzocht⁴.

Bovenstaande toont aan dat het nieuwe kabinet actief moet sturen op een eerlijke verdeling van lusten en lasten, zeggenschap, betaalbaarheid, het ontzorgen en helpen van huiseigenaren bij het verduurzamen van de woning. Zodat een duurzame woning voor iedereen bereikbaar wordt en de energienota betaalbaar blijft.

² Bron: <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2021/04/29/woningverduurzaming>

³ Bron: <https://www.eigenhuis.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2021/03/15/13/30/veh-bewoners-nog-nauwelijks-betrokken-bij-regionale-energiestrategieen#/>

⁴ Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/doe-mee/lopende-projecten/betrokken-bij-klimaat>

2. Betaalbaarheid cruciaal

Het complexe energievraagstuk vraagt ook om een adequate bescherming van (kwetsbare) huishoudens waar het gaat om de betaalbaarheid. Zowel waar het gaat om de kosten van de verduurzaming als om de betaalbaarheid van de energienota.

2.1 WOONLASTENEUTRALITEIT GARANDEREN

Bewoners in de wijkaanpak moeten de garantie krijgen op woonlastenneutraliteit. Daarbij wordt aangesloten op de belofte en definitie uit het klimaatakkoord.

Tot 2030 moeten 1,5 miljoen woningen van het aardgas via de wijkaanpak. Deze groep moet uiteindelijk verplicht van het aardgas af en wordt gedwongen koploper gemaakt. De kosten zullen relatief hoog zijn, daarnaast zal er leergeld worden betaald. Juist ook door individuele bewoners. Het is immers een ongekeerde verbouwing van Nederland. Via proeftuinen wordt ervaring opgedaan, zodat opschaling op termijn mogelijk is. Maar ook dat bewoners, die na 2030 collectief van het aardgas worden afgesloten, en de bouwsector, gemeenten en installateurs hiervan kunnen profiteren. De proeftuinwijken moeten kennis en ervaring bieden over mogelijkheden tot kostendaling, welke technieken wel of niet werken en efficiëntie van processen. Voor bewoners binnen de wijkaanpak is daarom woonlastenneutraliteit, zoals beloofd in het klimaatakkoord, een cruciale waarborg. Het ondervangt een deel van de zorgen die er leven over de kosten en betaalbaarheid en vergroot daarmee het draagvlak en dus ook de kansrijkheid van de wijkaanpak.

Woonlastenneutraliteit gaat daarbij niet om het oneindig subsidiëren van de onrendabele top, maar gaat juist ook over het realiseren van kostenreductie en innovaties zodat in de toekomst woonlastenneutraliteit haalbaar is zonder extra Rijksmiddelen.

2.2 BETAALBARE ENERGIEREKENING

De vereniging wil niet dat de energierekening een sluitpost wordt van de energietransitie. De betaalbaarheid van de energierekening moet worden bewaakt. Wij zien echter dat de energietransitie momenteel grotendeels verloopt via prikkels en regelingen via de energierekening. Zo worden de opbrengsten voor een deel gebruikt om de transitie te bekostigen (met opbrengsten uit ODE wordt SDE++ gefinancierd) en via de netbeheerkosten worden de investeringen bekostigd om het netwerk klaar te maken voor de toekomst. Maar ook wordt via de energierekening getracht burgers te dwingen verduurzamingsmaatregelen te nemen om minder aardgas te verbruiken door de verhoging van de gasbelasting.

De vereniging pleit voor een betaalbare energierekening. Zeker ook voor kwetsbare groepen. De focus moet niet liggen op het afdwingen van verduurzamingsmaatregelen middels de energierekening, maar door het stimuleren van de afzonderlijke verduurzamingsstappen zodat de energierekening betaalbaar blijft.

3. Veel potentieel buiten de wijkaanpak

Verreweg de meeste huiseigenaren hebben de komende jaren (nog) niet te maken met een wijkaanpak, terwijl het wel zo is dat uiteindelijk alle woningen voor 2050 van het aardgas af moeten zijn. Huiseigenaren moeten (in de tussentijd) worden geholpen om de juiste verduurzamingstappen te zetten.

Het beleid van de overheid moet zich richten op het wegnemen van barrières zodat een steeds grotere groep huiseigenaren die willen ook kunnen verduurzamen. Belangrijke verduurzamingsstappen die moeten worden blijven gestimuleerd zijn isoleren, zonnepanelen en hybride warmtepompen daar waar het een logische keuze is.

3.1. FOCUS OP VERSTANDIG ISOLEREN

Een nieuw Kabinet moet de focus leggen op het (verder) isoleren van woningen. De meest duurzame energie is immers de energie die je niet gebruikt. Uit onderzoek⁵ van Vereniging Eigen Huis blijkt dat bijna twee derde van de huiseigenaren een woning heeft die beter geïsoleerd kan worden. De helft van deze eigenaren geeft aan het huis wel te willen isoleren, maar dat niet te doen door de hoge kosten, gedoe en doordat men niet weet wat verstandige isolatie-stappen zijn.

De vereniging pleit voor een Nationaal isolatieprogramma met als doel huiseigenaren stimuleren en in staat stellen tot het nemen van verstandige isolatiemaatregelen, waarmee huidige barrières worden weggenomen. Onderdeel van het programma is een regeling waarbij een voucher vooraf wordt toegekend. Dit kan een groot effect hebben op de actiebereidheid van huiseigenaren om te gaan verduurzamen, omdat dit de barrière van de voorinvestering wegneemt. Het programma kan financieel gesteund worden door een beroep te doen op het Europees Herstelfonds⁶.

3.2. ZONNEPANELEN OP ZOVEEL MOGELIJK DAKEN

De aanschaf van zonnepanelen is voor steeds meer huiseigenaren een logische stap in de verduurzaming van de woning en een manier om op een relatief laagdrempelige wijze een bijdrage te leveren aan het aandeel hernieuwbare energie dat in Nederland wordt opgewekt. De salderingsregeling heeft enorm bijgedragen aan de groei van het aantal zonnepanelen, maar ook aan het draagvlak voor de energietransitie. Dit wordt volgens de vereniging nog vaak onvoldoende beseft.

De vereniging merkt dat de mogelijke afbouw van de salderingsregeling veel vragen oproept bij huiseigenaren. Aan de ene kant wil Nederland meer duurzame energie opwekken en worden er plannen gemaakt voor het plaatsen van windmolens en zonneparken op land. Ook wordt er zelfs gesproken over het op termijn verplichten van zonnepanelen op daken. Maar aan de andere kant wordt een goed werkende regeling die bijdraagt aan meer zonnepanelen juist versoerd. Dit kan negatief gevolg hebben voor het draagvlak van de energietransitie.

De vereniging zou graag zien dat de aanschaf van zonnepanelen juist wordt gestimuleerd, al dan niet in combinatie met het stimuleren van mogelijkheden tot energieopslag door bijvoorbeeld accu's. Daarvoor kan een grootschalig, nationaal stimuleringsprogramma worden opgezet, met behoud van de salderingsregeling. Zo kunnen huiseigenaren op een laagdrempelige manier toch hun woning verduurzamen, blijft het draagvlak behouden en komen de klimaatdoelen een stuk(je) dichterbij.

3.3. HYBRIDE WARMTEPOMP ALS "LOGISCHE KEUZE"

De aanschaf van een hybride warmtepomp kan voor veel huiseigenaren een mooie stap zijn om het gasverbruik te verlagen en zo bij dragen aan de klimaatdoelstellingen. Uiteraard afhankelijk van de energetische staat van de woning. In sommige gevallen betekent dit een tussenstap richting de wijkaanpak, in andere gevallen de eindoplossing als er op termijn gekozen wordt voor bijvoorbeeld biogas.

De vereniging merkt dat er veel animo is voor hybride warmtepompen onder huiseigenaren. Toch is voor veel huiseigenaren de aanschaf van een hybride warmtepomp nog niet de "logische keuze". Toch ervaren huiseigenaren nog een aantal barrières. Ze lopen op tegen de hoge aanschafkosten, gebrekkige advisering vanuit de installatiebranche⁷, hebben vragen of de woning wel geschikt is⁸ en over het geluid wat de warmtepomp produceert. Ook zijn veel consumenten nog onbekend met het fenomeen warmtepompen. Hier is een wereld te winnen.

Volgens de vereniging moet worden onderzocht hoe de kosten van de aanschaf verder verlaagd kunnen worden en hoe de advisering over- en installatie van- hybride warmtepompen richting consumenten verbeterd kunnen worden. Dit om het potentieel beter te benutten en hybride warmtepompen voor een nog grotere groep de “logische keuze” te laten zijn. Het stellen van rendementseisen aan de verwarmingsinstallatie, waarover momenteel wordt gesproken, is op dit moment nog niet wenselijk. Wat betreft de vereniging moeten eerst bovenstaande randvoorwaarden op orde zijn. De Vereniging werkt en denkt daar graag in mee.

-
- 5 **Bron:** <https://www.eigenhuis.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2021/06/03/11/30/nieuw-beleid-nodig-om-huiseigenaren-te-helpen-met-isoleren#/>
 - 6 **Bron:** [https://www.eigenhuis.nl/docs/default-source/downloads/verduurzamen/gezamenlijke-brief-steun-voor-nationaal-isolatieprogramma_16042021-\(1\).pdf?sfvrsn=e02cbb96_2](https://www.eigenhuis.nl/docs/default-source/downloads/verduurzamen/gezamenlijke-brief-steun-voor-nationaal-isolatieprogramma_16042021-(1).pdf?sfvrsn=e02cbb96_2)
 - 7 **Bron:** <https://www.eigenhuis.nl/energie/klimaatplannen/cv-installateur-is-nog-geen-adviseur#/>
 - 8 **Bron:** <https://www.eigenhuis.nl/actueel/nieuwsoverzicht/2020/12/22/09/45/kwaliteit-hybride-warmtepomp-blijkt-huis--en-gebruiksafhankelijk#/>

4. Greendeal vraagt om regie

Op 14 juli presenteerde de Europese Commissie (EC) het eerste deel van haar omvangrijke plannen om de klimaatdoelstellingen van Parijs te halen (Green Deal - Fit for 55 pakket). Vereniging Eigen Huis ziet de verhoogde reductiedoelstelling van 55% in 2030 als een gegeven en begrijpt dat dit om extra inzet vraagt. De vereniging maakt zich echter zorgen over de route die hierbij wordt ingeslagen en de gevolgen die dit kan hebben voor huiseigenaren.

In de plannen van de EC wordt gesproken over een aantal nieuwe verplichtingen of aanscherpingen van bestaande verplichtingen die impact kunnen hebben op de energienota, de woning en de woonomgeving. Voorbeelden hiervan zijn de MEPS, ETS voor de gebouwde omgeving en eisen rondom hernieuwbare energie bij verbouwingen. Deze maatregelen lijken bovenop de al reeds in gang gezette maatregelen uit het klimaatakkoord te komen. Zoals de wijkaanpak, de isolatiestandaard en de verhoging van de gasbelasting op de energienota.

De grote impact die deze maatregelen kunnen hebben vragen bij uitstek om zorgvuldige afweging en besluitvorming aan de voorkant. Waar ook burgers vroegtijdig bij betrokken moeten worden. Een nieuw kabinet moet hierin stevig de regie nemen. Wij pleiten er dan ook voor dat het kabinet zich inzet om maximale vrijheid te behouden om de route naar het behalen van de 55%-reductiedoelstelling zelf te bepalen.

Voorkomen moet worden dat er een onoverzichtelijke stapeling van maatregelen ontstaat, die te veel inzet op verplichtingen en negatieve prijsprikkels en te weinig op het aantrekkelijk en eenvoudig maken voor consumenten om te gaan verduurzamen.

Gezien de grote impact van de Green Deal, roept Vereniging Eigen Huis de Tweede Kamer op ook regie te houden bijvoorbeeld middels een parlementair behandelvoorbehoud. Voor het kabinet betekent dit dat zij de Tweede Kamer extra goed en uitgebreid moet informeren over de voortgang van de Green Deal en dat er eerst een overleg tussen de regering en de Tweede Kamer moet zijn gevoerd alvorens de regering op Europees niveau kan instemmen met een voorstel.

Vereniging Eigen Huis | positief rasen | Remonstreren duurzame woning | 17 Bestuur en organisatie

Tot slot

De energietransitie is noodzakelijk. Dit brengt echter grote veranderingen met zich mee. Veranderingen die grote impact hebben op de hele samenleving, in de leefomgeving en in ieders huis. Dit vraagt om een regering die er zorg voor draagt dat dat iedereen toegang heeft tot een duurzame woning en een betaalbare energierekening. Zo kan iedereen mee in deze meervoudige energietransitie. Het is onder andere aan de politiek hier invulling aan te geven.

Samen sta je sterker

Als vereniging zetten wij ons in voor de belangen van huiseigenaren. Daarom hebben wij u graag inzicht gegeven in de belangrijkste uitdagingen die leven bij deze grote doelgroep en de mogelijke oplossingen die wij hiervoor bepleiten. Wij geloven erin dat we samen met u verschil kunnen maken en samen de belangen van de huiseigenaar kunnen behartigen.

HEEFT U VRAGEN, OPMERKINGEN OF WILT U MEER INZICHT IN DE BEHOEFTE VAN HUISEIGENAREN? NEEM DAN GERUST CONTACT MET ONS OP.

Maarten Eeke van der Veen

m.vanderveen@eigenhuis.nl, 06 51 39 04 98

Maud Weide

m.weide@eigenhuis.nl, 06 29 94 23 03

Disclaimer

Dit is een publicatie van Vereniging Eigen Huis. De informatie is samengesteld op de hieronder genoemde datum. Wij merken op dat de inhoud van deze publicatie daarom een beperkte geldigheid heeft. Van tijd tot tijd zal de inhoud van de publicatie kunnen wijzigen. Via onze website kan de meest actuele versie van een publicatie worden aangevraagd. De publicatie is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid tot stand gekomen. De informatie is geheel vrijblijvend en wordt aangeboden zonder enige vorm van garantie of aanspraak op juistheid. Voor de gevolgen van een eventuele fout of onvolledigheid in deze publicatie aanvaardt Vereniging Eigen Huis geen aansprakelijkheid. Alle rechten van intellectuele eigendom betreffende deze publicatie liggen bij Vereniging Eigen Huis. Niets van de inhoud van deze publicatie mag openbaar worden gemaakt zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Vereniging Eigen Huis.